

CHÍNH SÁCH HỖ TRỢ GIÁO DỤC CHO HỌC SINH DÂN TỘC THIẾU SỐ VÀ VIỆC TỔ CHỨC THỰC HIỆN CỦA AUSTRALIA

ThS. KIỀU THỊ BÍCH THỦY

Trung tâm Nghiên cứu Giáo dục Dân tộc

Mặc dù có những điều kiện tự nhiên, kinh tế và xã hội khác Việt Nam nhưng Australia cũng là một quốc gia đa dân tộc. Chính vì đặc điểm quan trọng này mà việc tìm hiểu, nghiên cứu chính sách hỗ trợ giáo dục cho học sinh dân tộc thiểu số của Australia có thể đem lại cho chúng ta những bài học bổ ích.

1. Các bước chuẩn bị

Trong hai thập kỷ qua, chính phủ Australia đã xây dựng chính sách hỗ trợ giáo dục dân tộc gồm 2 giai đoạn. Chính sách hỗ trợ ấy được xây dựng trên những nguyên tắc hết sức rõ ràng, đó là:

- Tôn trọng con người, kiến thức và văn hóa của các nhóm dân tộc thiểu số;
- Trách nhiệm thống nhất giữa chính quyền địa phương, nhà trường và cộng đồng người dân tộc thiểu số;
- Các chính sách và chương trình hỗ trợ phải nhất quán và mang tính đa ngành;
- Kết quả mong đợi cao;
- Mục tiêu rõ ràng.

Để thực hiện các chính sách trên đối với giáo dục cho học sinh dân tộc, Bộ Giáo dục Australia đã:

- Lập kế hoạch chi tiêu tài chính đối với các chương trình giáo dục cho học sinh dân tộc, từ đó định hướng cho việc đầu tư vào các vùng có học sinh dân tộc một cách hiệu quả.
- Thành lập một đơn vị công tác thúc đẩy việc thực hiện và giám sát các chương trình chính sách giáo dục cho học sinh dân tộc. Thành phần trong đơn vị công tác này bao gồm các chuyên gia giáo dục cao cấp trong hệ thống giáo dục và đại diện của các cơ quan tư vấn giáo dục dân tộc, đặc biệt phải có đại diện từ các nhóm dân tộc thiểu số.

- Thành lập nhóm báo cáo và đánh giá hoạt động để xem xét và điều chỉnh các chỉ số hoạt động và từ đó đưa ra các yêu cầu chỉnh sửa.

Chính vì có sự chuẩn bị chu đáo như vậy, nên việc xây dựng và ban hành chính sách rất khoa học và khả thi.

2. Hai giai đoạn trong chính sách

Chính sách hỗ trợ giáo dục của Australia được chia làm 2 giai đoạn:

Giai đoạn 1 (1990-2000) - Chính sách giáo dục quốc gia

Từ ngày 1 tháng 1 năm 1990, Chính sách giáo dục dành cho dân tộc thiểu số đưa ra 21 mục tiêu dài hạn với mục đích đạt được sự bình đẳng trong giáo dục đến năm 2000 gồm:

1. Thúc đẩy sự tham gia có hiệu quả của phụ huynh học sinh dân tộc và cộng đồng dân tộc vào quá trình ra quyết định liên quan đến lập kế hoạch, triển khai, đánh giá các dịch vụ giáo dục mầm non, tiểu học, phổ thông;
2. Tăng số người dân tộc được tuyển dụng vào các vị trí cán bộ quản lý giáo dục, giáo viên, tư vấn xây dựng chương trình giáo dục, hỗ trợ giáo viên và các vị trí liên quan đến các hoạt động giáo dục;
3. Thúc đẩy sự tham gia của học sinh và cộng đồng dân tộc vào quá trình ra quyết định liên quan đến lập kế hoạch, triển khai, đánh giá các dịch vụ giáo dục từ bậc phổ thông trở lên;
4. Tăng số người dân tộc giữ các vị trí quản lý, giáo viên, nghiên cứu, công tác sinh viên ở các trường cao đẳng dạy nghề và đại học;
5. Cung cấp các dịch vụ giáo dục và đào tạo để phát triển các kỹ năng cần thiết cho học sinh dân tộc có đủ khả năng tham gia vào quá trình ra quyết định trong giáo dục;
6. Cung cấp các dịch vụ tư vấn độc lập cho cộng đồng dân tộc liên quan đến các quyết định giáo dục cấp vùng, quốc gia;
7. Đảm bảo trẻ em ở độ tuổi mẫu giáo, nhà trẻ được tiếp cận các dịch vụ mầm non tốt nhất;
8. Đảm bảo tất cả trẻ em được tiếp cận giáo dục tiểu học và phổ thông;
9. Đảm bảo trẻ em dân tộc được tiếp cận bình đẳng với giáo dục phổ thông bắt buộc và có quyền tiếp cận giáo dục dạy nghề và cao đẳng/đại học;

10. Trẻ em dân tộc tham gia bình đẳng vào giáo dục mầm non;

11. Tất cả trẻ em dân tộc tham gia vào bậc giáo dục bắt buộc;

12. Học sinh dân tộc tham gia vào giáo dục phổ thông bắt buộc, giáo dục kĩ thuật dạy nghề và cao đẳng/đại học như các học sinh thuộc nhóm dân tộc đa số;

13. Chuẩn bị đầy đủ cho trẻ dân tộc trước khi bước vào tiểu học bằng cách tạo điều kiện cho các em tham gia giáo dục mầm non;

14. Tạo điều kiện cho học sinh dân tộc có các đủ các kĩ năng đạt chuẩn bị học sinh thuộc các nhóm dân tộc khác ở các bậc học bắt buộc;

15. Tạo điều kiện cho học sinh dân tộc tốt nghiệp lớp 12 hoặc bậc học tương đương như học sinh ở các nhóm dân tộc khác;

16. Tạo điều kiện cho học sinh dân tộc tốt nghiệp giáo dục dạy nghề, cao đẳng/đại học, cao học như các học sinh thuộc nhóm dân tộc đa số;

17. Xây dựng các chương trình phát huy và sử dụng ngôn ngữ dân tộc;

18. Cung cấp các dịch vụ giáo dục cộng đồng để học sinh dân tộc có thể phát triển các kĩ năng quản lí sự phát triển của cộng đồng dân tộc mình;

19. Tạo điều kiện để người dân tộc không biết chữ có cơ hội học tốt tiếng Anh và biết tính toán;

20. Tạo cơ hội để học sinh dân tộc ở mọi cấp tôn trọng giá trị lịch sử, văn hóa và bản ngã dân tộc mình;

21. Tạo điều kiện cho học sinh ở các dân tộc đa số có cơ hội tìm hiểu và tôn trọng các giá trị văn hóa và truyền thống của các nhóm dân tộc thiểu số.

Trong quá trình thực hiện chính sách trên, Bộ GD Australia tiến hành đánh giá việc triển khai chính sách theo các giai đoạn. Năm 1995, trong báo cáo đánh giá có nêu rõ việc tiếp cận và tham gia trong giáo dục của nhóm dân tộc thiểu số được cải thiện đáng kể, tuy nhiên quy mô về sự bất bình đẳng trong giáo dục vẫn còn khá lớn đối với nhóm dân tộc thiểu số. Do vậy, trong chiến lược quốc gia về giáo dục dân tộc (1996-2002) có đưa ra 8 lĩnh vực ưu tiên cho từng bậc giáo dục:

1. Thúc đẩy sự tham gia hiệu quả của cộng đồng dân tộc vào quá trình ra quyết định trong giáo dục;

2. Tăng số lượng người dân tộc được tuyển dụng vào làm trong ngành giáo dục và đào tạo;

3. Đảm bảo tiếp cận bình đẳng cho học sinh dân tộc đối với các dịch vụ giáo dục và đào tạo;

4. Đảm bảo sự tham gia tích cực của học sinh dân tộc vào giáo dục và đào tạo;

5. Đảm bảo học sinh dân tộc đạt được kết quả bình đẳng và phù hợp trong học tập;

6. Thúc đẩy, duy trì và hỗ trợ việc dạy các giá trị văn hóa, nghiên cứu và ngôn ngữ dân tộc cho học sinh dân tộc và học sinh ở các nhóm đa số;

7. Cung cấp các dịch vụ đào tạo phát triển cộng đồng bao gồm dạy tiếng phổ thông và tính toán cho người lớn dân tộc không biết chữ;

8. Nâng cao chất lượng việc thực hiện, đánh giá và thu hút nguồn lực cho chính sách giáo dục;

Giai đoạn 2 (2000-đến nay) - Chính sách tập trung vào đầu ra

Sau đánh giá năm 1995 về việc thực hiện chính sách giai đoạn 1, Bộ GD khẳng định cam kết với việc thực hiện chiến lược giáo dục quốc gia, đưa ra một số lĩnh vực ưu tiên và thống nhất tập trung đạt được đầu ra cho các lĩnh vực ưu tiên này. Các ưu tiên gồm: kĩ năng đọc và viết, tính toán, thu hút sự tham gia của phụ huynh học sinh vào các hoạt động giáo dục trẻ, việc làm trong ngành giáo dục đào tạo cho người dân tộc, phát triển chuyên môn phù hợp cho nhân viên, tăng tỉ lệ nhập học cho học sinh dân tộc, phát triển các chương trình giáo dục lồng ghép nội dung văn hóa dân tộc và thúc đẩy sự tham gia của người dân tộc vào các hoạt động ra quyết định trong giáo dục.

Nhằm thúc đẩy tiến độ thực hiện cung cấp giáo dục có chất lượng cho học sinh dân tộc, tháng 5/1998, Bộ trưởng GD Australia phê chuẩn việc đưa giáo dục dân tộc vào một phần chương trình của Hội đồng giáo dục và thường xuyên cung cấp các tài liệu và báo cáo liên quan về vấn đề giáo dục thiểu số cho Bộ trưởng xem xét.

Năm 1999, Bộ trưởng giáo dục Australia thông qua Tuyên bố Adelaide về các mục tiêu quốc gia trong giáo dục với thế kỷ 21. Tuyên bố Adelaide nhấn mạnh tới năng lực học tập của tất cả thanh thiếu niên, vai trò của cha mẹ là người thầy đầu tiên đối với trẻ, việc đạt được các tiêu chuẩn giáo dục, đặc biệt trong kĩ năng học chữ và tính toán cũng như nhu cầu học tập bình đẳng.

3. Bảy lĩnh vực ưu tiên

Như trên đã giới thiệu, chính sách hỗ trợ giáo dục của Australia có rất nhiều lĩnh vực, trong đó nhà nước đưa ra 7 lĩnh vực ưu tiên nhằm cung cấp giáo dục có chất lượng cho các nhóm dân tộc thiểu số, đó là:

1. Khuyến khích các trường đại học làm việc với các trường phổ thông, cao đẳng dạy nghề và các tổ chức đào tạo khác để xây dựng và thúc đẩy mong muốn và sự tự tin của các học sinh dân tộc trong học tập;

2. Xây dựng chiến lược thống nhất để nâng cao tỉ lệ nhập học của học sinh dân tộc vào các trường cao đẳng, đại học;

3. Cải thiện tỉ lệ học sinh dân tộc học cao học, tăng số lượng nhà nghiên cứu người dân tộc và thúc đẩy các nghiên cứu dân tộc;

4. Tăng tỉ lệ duy trì và tốt nghiệp đối với sinh viên dân tộc;

5. Thúc đẩy và cải thiện tình hình văn hóa, kiến thức và nghiên cứu dân tộc;

6. Tăng số lượng người dân tộc làm việc ở các trường đại học Australia;

7. Tăng cường sự tham gia của người dân tộc vào công tác quản trị, quản lí các trường học.

4. Mối quan tâm và các việc làm thiết thực

Chính sách dù hay đến đâu vẫn chỉ là chính sách. Điều đặc biệt quan trọng để chính sách đi vào cuộc sống chính là việc thực hiện chính sách. Để các chính sách hỗ trợ cho học sinh dân tộc thiểu số được thực hiện có hiệu quả, Chính phủ Australia đã có những mối quan tâm và những việc làm thiết thực như sau:

4.1. Chính phủ Australia rất coi trọng xây dựng *mối quan hệ giữa trường học và cộng đồng trong giáo dục*.

Để đạt được điều này, Chính phủ Australia đã đưa ra một loạt cam kết:

- Đến năm 2010, cam kết thỏa thuận giữa trường học, nơi có nhiều học sinh dân tộc theo học với cộng đồng nhóm dân tộc thiểu số sẽ được thực hiện bằng ngôn ngữ dễ hiểu.

- Thúc đẩy sự tham gia của cộng đồng vào việc lựa chọn ban lãnh đạo (hiệu trưởng) trường học và giáo viên, nhân viên trong trường.

- Tăng cường năng lực để cộng đồng có thể tham gia vào quá trình lập kế hoạch trường học, ra quyết định; thậm chí cung cấp và đánh giá các dịch vụ giáo dục dành cho học sinh dân tộc.

- Đưa ra các thỏa thuận về mục tiêu trường học và các chính sách liên quan đến vấn đề tỉ lệ duy trì, kết quả học tập...

- Cho phép có sự linh hoạt trong việc xây dựng và áp dụng các chương trình giáo dục, với điều kiện đảm bảo đáp ứng các tiêu chuẩn giáo dục chung.

- Cho phép các trường học hoạt động linh hoạt và sử dụng linh hoạt các nguồn vốn.

- Phối hợp với các cơ quan tư vấn giáo dục dành cho đồng bào dân tộc thiểu số để tổ chức các khóa tập huấn về kỹ năng lãnh đạo cho cộng đồng nhằm nâng cao năng lực của cộng đồng khi họ đảm nhiệm vai trò lãnh đạo trong các hoạt động giáo dục ở cộng đồng.

- Đảm bảo trường học, phụ huynh học sinh tạo điều kiện học tập cá nhân cho tất cả học sinh dân tộc thiểu số và lồng ghép các chiến lược thu hút sự tham gia của gia đình vào các hoạt động trường học

- Xây dựng các chiến dịch thông tin phong phú nhằm thúc đẩy các giá trị văn hóa dân tộc trong giáo dục, khuyến khích phụ huynh tôn trọng kết quả học tập của con em mình và tăng cường sự tham gia của họ vào các hoạt động giáo dục trẻ. Các chiến dịch này cần phải phù hợp với nhóm dân tộc và được xây dựng dựa trên nghiên cứu thị trường.

- Tổ chức các diễn đàn để thúc đẩy việc lắng nghe, tham gia và nâng cao tiếng nói và năng lực của học sinh dân tộc trong cộng đồng.

4.2. Chính phủ Australia nhận thức rằng, sự tham gia tích cực, chủ động và nhanh nhạy của ban lãnh đạo trường học ở cấp trường là yếu tố quan trọng trong việc xây dựng và phát huy văn hóa học tập, đặc biệt ảnh hưởng đến việc hòa nhập trẻ dân tộc và khuyến khích sự tham gia thành công của đối tượng này trong các hoạt động trường học. Chính vì thế họ đã định hướng:

- Đưa kết quả học tập của học sinh dân tộc vào làm một phần quan trọng trong khung giải trình trách nhiệm đối với tất cả các hiệu trưởng, bao gồm cả việc báo cáo giải trình kết quả này trước công chúng; đồng thời thúc đẩy hệ thống trường học ngoài công lập cũng áp dụng cách thức như vậy.

- Đánh giá và cải thiện các chế độ ưu đãi (vật chất và phi vật chất) để thu hút hiệu trưởng các trường hoạt động có hiệu quả và duy trì thành tích đạt được của mình trong việc nâng cao tỉ lệ nhập học của học sinh dân tộc thiểu số.

- Thực hiện chiến lược và ghi nhận các hiệu trưởng, lãnh đạo của các trường nơi có kết quả học tập của học sinh dân tộc thiểu số xuất sắc.

- Tạo cơ hội cho các giáo viên dân tộc thiểu số phát triển các kỹ năng để trở thành hiệu trưởng của các trường và có thể đủ năng lực để giữ các chức vụ lãnh đạo trong trường học.

- Xây dựng các chiến lược để tạo cơ hội và thúc

đẩy việc lãnh đạo của các nhóm dân tộc thiểu số ở trường học, cũng như các cơ sở đào tạo/giáo dục khác.

- Bộ máy lãnh đạo ở các trường cần được đào tạo và trang bị các kỹ năng cần thiết để có thể xây dựng chiến lược, lập kế hoạch và triển khai kế hoạch tốt nhằm cung cấp giáo dục có chất lượng cho các nhóm dân tộc.

4.3.Chính phủ Australia xác định việc *dạy học có chất lượng ở các trường học sẽ ảnh hưởng quyết định đến kết quả học tập của học sinh dân tộc*. Do vậy, chính phủ Australia đã:

- Cung cấp các khóa đào tạo và bồi dưỡng được tổ chức bởi các cơ quan có uy tín nhằm đảm bảo lãnh đạo trường học và giáo viên hiểu biết về văn hóa dân tộc, từ đó góp phần nâng cao chất lượng học tập của học sinh dân tộc.

- Tạo điều kiện để giáo viên có đủ khả năng dạy chữ cho học sinh dân tộc.

- Giúp giáo viên có khả năng áp dụng các phương pháp sư phạm để học sinh dân tộc có thể đạt kết quả học tập tốt ở tất cả các môn học, lĩnh vực.

- Xây dựng chiến lược thu hút và giữ các giáo viên giỏi, đặc biệt ở các cộng đồng vùng sâu, vùng xa nơi có nhiều học sinh dân tộc.

4.4.Chính phủ Australia xác định đối với *học sinh dân tộc, bậc học phổ thông và cao đẳng/đại học cũng như đào tạo nghề có ý nghĩa quyết định đối với tương lai của các em*. Đây được xem là mắt xích để mọi cá nhân trong xã hội thoát khỏi vòng đói nghèo luẩn quẩn. Chính phủ Australia đã áp dụng chính sách:

- Xây dựng các mô hình giáo dục linh hoạt nhằm tạo điều kiện cho học sinh dân tộc tiếp cận với cơ hội giáo dục tốt nhất.

- Xây dựng và thực hiện các chiến lược tư vấn, giúp đỡ/hỗ trợ và chuẩn bị sẵn sàng cho công việc trong tương lai cho học sinh dân tộc.

- Nâng cao cơ hội học nghề cho các học sinh từ lớp 10 trở lên. Trong đó, mô hình đào tạo việc làm dựa trên trường học được xem là một điển hình tốt và hiệu quả cho học sinh dân tộc.

- Xây dựng các chiến lược cung cấp các khóa tập huấn và tạo việc làm bằng cách thỏa thuận với các đối tác, công ty có nhu cầu về người làm việc lớn.

- Mở rộng các cơ sở hạ tầng đào tạo thương mại, đặc biệt dành cho các nhà cung cấp đào tạo với nguồn vốn công, nhằm đảm bảo học sinh dân tộc

có thể tiếp cận các khóa đào tạo thương mại ở vùng mình. Đặc biệt ưu tiên cho các vùng có các khu công nghiệp lớn và cần nhiều người học việc và nhân viên thương mại.

- Xây dựng các sáng kiến chuẩn bị sẵn sàng cho học sinh rời từ ghế nhà trường sang môi trường làm việc.

- Mở rộng quan hệ đối tác giữa trường phổ thông, các cơ sở trung học, cao đẳng/đại học và cộng đồng dân tộc thiểu số nhằm xây dựng các chiến lược thu hút, các sinh viên dân tộc tốt nghiệp tiếp tục học cao hơn.

- Phối hợp với các ban/hội đồng tư vấn về giáo dục dân tộc để xây dựng chiến lược và triển khai hiệu quả việc thu hút học sinh dân tộc tiếp tục theo học các bậc cao hơn.

- Tạo điều kiện cho học sinh dân tộc có cơ hội việc làm ở các cơ sở giáo dục, đào tạo; tăng số người dân tộc được tuyển dụng vào các vị trí quản lý giáo dục, giáo viên, chuyên gia tư vấn giáo dục, xây dựng chương trình, nhân viên hỗ trợ giảng dạy, nhân viên liên lạc giữa nhà trường và cộng đồng hoặc tham gia vào các hoạt động giáo dục khác.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. *Định hướng đối với Giáo dục dành cho đồng bào dân tộc thiểu số 2005-2008* của Australia, Bộ Giáo dục, đào tạo, việc làm, 2006

2. *Aboriginal and Torres Strait Islander Education Policy*, EREA Policy No.1, 2009-2012

3. *Government social Policy affecting aboriginal people in Western Australia*, Tracy Westerman

4. *National Aboriginal Education Policy* (Australia)

5. *Partnerships, Pathways and Policies*

- Improving Indigenous Education Outcomes; Conference Report of the Second Annual Indigenous Higher Education Conference, 18-19 September 2006, Indigenous Higher Education Advisory Council

SUMMARY

This article briefs about the educational support policies for aboriginal students in Australia, in which the author presents the preparation steps, phases in the policy and the 7 priority areas as well as attention and real action of the government.